

Budapest

József-körút 29. sz.

A KÍTARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314/900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, szigeti Barthos Andor m. k. kereskedelmiügyi titkár, Fábán Lajos mérnök, Horváth István mozdony-főszerező Vécsey Frigyes máv. altiszt, Sándor Márkus máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nejének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálzási segély fizetnek ki. Maga a tag, nejének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálzási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az új tagsági díjak. Új alapszabályaink és az ezeknek megfelelő új tájékoztatók még sajtó alatt vannak s május elsejéig már nem lesz lehetséges őket szétküldeni. Nehogy a tagsági díjak fizetése dolgában zavarok, félreértések támadjanak, itt közöljük a tagtársakkal, hogy május 1-én és azontul minden hónapban mindenki mit fog fizetni.

Minden tag, aki az 1899. év márczius elseje és 1902. év márczius 31-ike közti időben lépett az egyesületbe fizet:

a) **Ha „A” csoportbeli:**

aki ez évi május 1-én még nem mult 30 esztendő, három koronát;

aki tul van a harmincz éven, de ez évi május 1-én még nem mult 38 esztendő, három korona 40 fillért;

aki tul van a 38 éven, négy koronát.

Négy koronánál senki többet nem fizet.

b) **Ha „B” csoportbeli:**

Bármilyen kora legyen, kivétel nélkül fizet két korona 50 fillért.

*

A befizetések a tagok által ezentul is azoknak adandók kezeihez, akik eddig gyűjtötték volt. Aki eddig közvetlenül küldte be vagy fizette be a maga tagsági díját az egyesület pénztáránál, az ezentul is ugy tegyen.

Olyan tagok, akik még csak néhány hónapja, hogy beléptek a Kitartásba, épp ugy fizetnek május 1-től kezdve, és éppen olyan kor szerint való díjakat, mint azok, akik már régebben tagjai az egyesületnek. Tehát nem a 2 koronát, ami az első évi tagságra kiszabva volt; hanem a 3, vagy 3-40 vagy 4 koronát havonként.

Ha netán itt-ott zavarok támadnának mégis a díjfizetés dolgában, kérjük a bizalmi férfiakat, hogy a tagokat megfelelően kioktatni sziveskedjenek. Ha egyik-másik bizalmi férfi sem lenne egészen tisztában valamely ilyen fizetési ponttal, kérjük, hogy ne sajnálja a fáradságot és írja meg nekünk, hogy mely irányban kíván bővebb tájékoztatást. Mindjárt meg fogja kapni.

*

1902. május 1-én tul olyan jelentkezőket, akik 44 évesek már elmúltak, a Kitartás nem vesz fel tagokul.

Aki május 1-én tul akar belépni, az olyan tagsági díjakat fizet, aminők a lap czimoldalán vannak felsorolva.

A beiratási díj ezentul is 2 korona egyszer s mindenkorra.

A »B« csoportba ezentul új tag csak az lesz felvéve, aki mult 38 éves és még nem 44 éves. Ezek 2 korona 50 fillért fizetnek havonként.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya vasárnap, folyó évi április hó 27-én, reggel 8 órakor, az egyesület helyiségeiben ülést tart.

A választmány elnöksége felkéri a választmányi tagokat, hogy ezen az ülésen minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek; mert a tárgy, amely megvitatás alá kerül, felette fontos és nagy horderejű — ugy lehet, mindnyájunkra nézve: a tagok között létesítendő nyugdíj-alap ügye.

Külön meghívókat a vál. tagok erre az ülésre nem kapnak s ez az értesítés szolgáljon nekik egyuttal meghívó gyanánt.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 16. számában kimutatott segélyösszeg 26.700 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 16. számában kimutatott segélyösszeg 16.386 korona 66 fillér

Betegsegélyek.

Lapunk 16. számában kimutatott segélyösszeg 7455 korona

Horánszky Nándor.

(T. A.) Az ujságok elparentálták. Nagy urak, főfőméltóságok kikisérték a temetőbe, a mi közös örök lakóhelyünkre és szép, meghatározó szavakkal méltatták érdemeit, bucsuztatták el őt azoktól, akik előbb-utóbb majd csak szintén arrafelé veszik az utjokat. Azt az utolsót.

Mi pedig, magyar vasutasok, megdőbbenve állunk afölött a sirhant fölött. Mi elszoruló szívvel nézzük ebben a hamarosan lejátszódott drámában a mi sorsunknak forgandóságát, a mi életünknek hányt-vetett voltát.

A miniszteri hatalom a mi hazánkban igen nagy hatalom. Nagyobb, mint bárhol másutt Európában. Kétszeresen nagy pedig a vasuti ember szempontjából, aki állami alkalmazott is, meg nem is az. Aki fölött tehát a rendelkezési jog szabadabb, korlátlanabb, mint az egyéb állami alkalmazottak fölött. Az állam ügyeit szolgáló felekezetek között eszerint alig akad egy másik, amelynél a miniszter személyének változása annyira érezhető kihatással bírna, mint épp a vasutasoknál. És sajnosan kellett tapasztalnunk, hogy az utóbbi évtizedekben alig volt kormánytárcza, amelyik annyiszor cserélt volna gazdát, mint épp a kereskedelmi.

Általános lelkesedés fogadta Horánszky Nándor kinevezését. Noha az ő politikai elvei, az ő politikai hitvallása mindenki előtt ismeretesek voltak — igen csekély volt azoknak száma, akik az ő kormányzati terveit is ismerték. De minden vasutas örült az ő kinevezésének; mert tudták, hogy ezzel sorsuk egy olyan férfiú kezébe került, aki inkább cselekszik, mint beszél, inkább tesz, mint ígér. Különösen most volt ez a változás kiváló fontossága, amikor a magyar vasuti embernek egész anyagi jövője járja az állami pénzügyek nagy labirintusában a maga keserves tojástánczát. A programbeszédnek az a része, amelyet az új miniszter a képviselőházban a vasutasok fizetésjavításának kérdésére vonatkozólag tartott, sok helyütt a csalódás érzetét keltette. Oly elkedvetlenedés támadt a nyomán, hogy ezt szinte hihetetlennek gondoltuk volna. Pedig az a közhit, ha valaha, hát ez alkalommal igazán sötétebben látott, mint kellett volna.

A megboldogult miniszter közvetlen környezetéből tudjuk, hogy olyan szeretettel és

olyan komolysággal hatalmon lévő ember a magyar vasutasnak sorsát még soha fel nem karolta, mint ahogyan ezt Horánszky Nándor tette volt nyomban hivatalának átvétele után. Bárha, sajnos, még a pünkösdi királlyságnál is rövidebb volt az ő minisztersége, az ő tettei mindenben megczáfolták a szavait. Hanem hát persze mindebből csak az utóbbiak kerültek nyilvánosságra s az emberek vajjon mi után ítéljenek, hogyha nem az után, amit saját szemeikkel olvasnak?

Hogy nem ígért? Jól tette. Mert ha azoknak az ígéreteknek, amik ilyen czimeken a képviselőházban husz év óta elhangzottak, csak a tizedrésze beváltatott volna, akkor ma nem kellene aggódva várnunk, hogy mikor, hogyan fognak fizetésrendezési kérvényeink elintéztetni. Akkor az a sok csalódás, ami évről-évre érte a vasuti embert, mind elmaradhatott volna.

A Horánszky Nándor komoly, férfias jelleméhez nem fért hozzá, hogy csupa csillapítószerként hitegessen. Ő inkább a rosszabbra készítette elő az embereket, hogy azután annál örömteljesebb legyen a remények beváltása; vagy, a legrosszabb esetben, ne fájjon olyan nagyon, ha ezen reménységeket csak apránként, részletekben képes majd beváltani.

És most ez a hatalom, ez a komoly férfiú, ez a mi igaz jóakarónk egyszerre nincs többé. Ugy elszakította őt a halál, a mi reményeink égboltozatáról, hogy szinte belékábulunk. Hogyan? Hát már a sors is ellenünk esküdött? Hát már a Gondviselés sem akarja, hogy a magyar vasutas is örömlapokat lásson a maga nehéz, küzdelemteljes életében? Hát már az égiek is ellenünk esküdtek?

Nem, nem lehet az. Ilyen harcosai a közjónak, akik annyi megpróbáltatáson mentek már keresztül, nem lehetnek tovább is játékszerei a sors szeszélyeinek. Ez a csapás csak a betetőzése lehetett annak a szomorú multnak, amelyet eltemetettnek gondoltunk már korábban. Ezután már csak a derű jöhet. Az a derülés, melyet Horánszky Nándor rövid minisztersége daczára megvalósítani kezdett — nem ugyan szavakkal, de tettekben.

Aki vasuti ember csak az ő szavait hallotta, az ne ítélkezzék fölötte. Mert annak az ítélete igazságtalan lenne. Hanem igenis ítélkezzenek azok, akik tudták az ő terveit, ismerték az ő szándékait és tapasztalták már ezen rövid idő alatt is, hogy mit és hogyan kezdeményezett ő a vasuti ember érdekében. Ezek csak áldással fogják az ő nevét emlegetni.

Vajha ez az áldás birna annyi terméke-

nyitó erővel, hogy a Horánszky Nándor által elvetett mag minél hatalmasabb fává lombosodjék és hogy ezekből a lombokból minden magyar vasutas számára jusson emlékül egy levél!

A spiritizmus.

— Válasz egy levélre. —

Tisztelt tagtárs ur!

Ön a következő levelet intézte hozzám, mint a lap szerkesztőjéhez:

»Csekély kéréssel bátorodom a tekintetes Szerkesztő ur elé járulni, ha sziveskednék tudomásomra adni, hogy létezik-e Budapesten valami spiritizmus-féle szellemidézés, vagyis igaz életmondó és hogy hol van. Vagy valami életjósolt sziveskedjék ajánlani, mert rejtélyes haláleset történt családomban és ez tesz kíváncsivá.

Tisztelettel

N. N.

alapító tag.

Bár ön kiírta a teljes nevét, én azt itt közre nem adom, a nyilvánosság elé nem juttatom. Mert amit ön nekem írt, az legfeljebb a mi kettőnk dolga és önnek talán nem is lenne kellemes, ha a nevét közreadtam volna.

Hanem amit én önnek erre a pár sorra válaszolni akarok, az már nem a mi kettőnknek a dolga. Az már közös ügy, amely a nyilvánosság elé tartozik; tagjaink nyilvánossága elé.

Mert a mi lapunknak célja, hogy ne csak szórakoztasson, de tanítson, oktasson, felvilágosítson.

Hát legelső sorban is az a kérdés, amivel ön énhez fordult, nem olyan egyszerű ám, mint ahogyan azt ön hiszi és ahogyan sokan hiszik. Mert noha tudom, hogy Budapesten igen sok ember foglalkozik spiritizmussal, szellemidézéssel, én azok társaságát nem ismerem, oda nem járok és ilyen dolgokkal foglalkozni nem szeretek. Nem szeretek főképpen azért, mert a spiritizmusnak egyik-másik ágazatába volt már alkalmam személyesen is bepillantani és amit én ezekből a személyes tapasztalatokból tanultam, azt egy rövid példabeszédbe foglalhatom össze; amely példabeszéd hangzik ilyenképpen: »Aki nem tud arabusul, az ne beszéljen arabusul.«

Én tehát nem tudom, hogy hol folynak itt ilyen szellemidézések és igaz életmondások; még kevésbé tudok pedig önnek holmi életjósolt, jövőmondót ajánlani.

Hanem tudok mást. És azt önnek mindjárt el is fogom mondani.

... A spiritizmus manapság már egy egész tudomány. Olyan tudomány, amelyik fölött a művelt emberiségnek egyik része nevet, a másik része meg gabajodik. A nevetők részén van a nagyobbik tömeg; ám igaz, ami igaz — a kisebbik részben meg igen gyakran találatodik igazán tanult, igazán okos ember is.

Van ennek a tudománynak sok ágazata, sok válfaja. Az egyik az asztaltánczoltatás, a másik az ezüstforintos sétáltatása asztalokon, a harmadik a szellemírás, a negyedik a szellemrajzoltatás. Van

ember, akinek kezeivel a szellemek hegedülnek; van ember, aki őket fotografálni is tudja. Válogathat bennük, akinek jól esik. De ennek a válogatásnak nagy ára van: rengeteg sok türelem, feltétlen benső hit mindabban, ami a szellemek létezését és működését illeti, ami tehát rejtélyes. És még így is a szellemek nagyon megválogatják, hogy kivel álljanak szóba az ilyen kipróbált hívók közül. Legalább ők, már mint a szellemek, így mondják (ha ugyan mondják).

Én láttam sok fajtáját a spiritizmusnak. Gondolkoztam a rejtelmeseknek látszó dolgokon s arra a meggyőződésre jutottam, hogy ezt a szellemidézést illetőleg is ott vagyunk, ahol a nagy természetnek egyéb csodás berendezkedéseivel. Látjuk őket magunk körül, de megfejteni képesek nem vagyunk őket. Mert a mi elménk nagyon kicsiny, nagyon korlátolt annak a megítéléséhez, hogy mi az a parány, meg hogy mi az a végtelenség. De még tehetetlenebb, valósággal ostoba, amikor a saját én-ünknek, a lelkünknek megismeréséhez akar hozzáfekedni. Azt hiszik a mi nagy tudósaink, hogy mert sikerült nekik a természetnek egyik-másik titkát ellesni, ők már igen sokat tudnak. Szegények! Mi az ő tudásuk ahhoz képest, ami a természetben még mindig rejtve van az ember előtt és talán rejtve is marad örökké!

Azt mondja nekem az én józan eszem, hogy csak azt higgyem el, azt fogadjam el valónak, amit a szemeimmel látok. Bizonyára önnek is ezt mondja. Jó. Hanem azt kérdelem én magamtól, hogy látok-e hát mindent? És hogy azt, amit látok, jól is látom-e? Ugy nézem-e, olyannak-e, mint amilyen az valóságban? Nem csal-e engem az az én szemem?

Bizony nem látok én mindent. És azt is tudom, hogy az, amit látok, sem mind olyan ám, nem mind úgy néz ki, mint ahogyan én azt látom. Hogy tehát ez az én szemem engem sokszor megcsal. Ámde miért csal meg? Mert gyarló szerszáma egy gyarló testnek, egy gyarló agyvelőnek, amelyik viszont egy gyarló léleknek a szolgálatában áll!

És ezzel a sok gyarlósággal akarnám én a természet rejtelseit kutatni? Én, aki még azt sem tudom, hogy mi az, ami az én gondolataimat vezeti, az én tetteimet irányítja; hogy mi hát voltaképpen az a lélek? Én akarnám kikutatni, hogy mik azok az idegen szellemek, mikor azt a bennem lakozó egy szellemet sem ismerem...

Csak azt mondom én önnek, tisztelt tagtárs ur, hogy lelke szerint ne higgyen mást, mint amit véges emberi eszével tisztán, értelmesen felfogni képes és tud. Én legalább így teszek. Higgye azt, hogy a természet oly nagy, annak erői oly csodásak, hogy emberi ész azok tökéletességét és nagyságát megérteni nem bírja. Higgye azt, hogy mindennek, ami létezik, van eredete, van célja és hogy semmi sem történik a világon ok nélkül; még az álmok sem. Higgye azt, hogy van egy Erő, van egy Hatalom, amelyik nagyobb a végtelenségnél, erősebb a mindenségnél. Az egész emberiség — bármilyen hite legyen is máskülönben mindegyiknek külön-külön — egyértelműen elismeri ennek a kifejezhetetlen Nagyságnak a létezését és úgy nevezi azt, hogy: Isten. Ő a kezdet, Ő a vég. Mert semmi sem lesz magától és semmi sem enyészik el magától.

Öbenne hinni annyit tesz, mint vallásosnak lenni. Legyünk tehát vallásosak, de ne legyünk babonások. Csodákban pedig ne higgyünk; sem a

spiritizmusnál, sem másutt. Mert rejtélyes dolog nincsen a természetben. Tehát csodák sincsenek. Hanem mi csak azért véljük azok egynémelyikét csodának, mert az elménk korlátolt, gyarló ahhoz, hogy megértse és megismerje a természetnek minden titkát, erejét és eszközeit. Maga a természet szabta meg a korlátokat, hogy mit jó a mi véges eszünknek megtudnia és mitől kell azt távol tartani. A természet tudja, hogy miért tette azt így. Vagy Ő, aki a természetnek is ura.

Ha tehát önnek az életben azt találja egyszerű valaki mondani, hogy ő ismeri a szellemek beszédjét, hogy ő beelát a jövődőbe — hát annak raviden csak ennyit feleljen: »Az ur vagy család, vagy bolond.«

Temesváry Alajos.

Az utcai világítás története.

Már Mózes irataiban szó van lámpákról, melyekben olaj égett, de azért Jeruzsálem utcáit Jézus életében még nem világították, az őt elfogó csapat Judás vezetése alatt fáklyákkal jött utána, valamint Pál apostol is fáklyaláng mellett beszélt Troasban, midőn az éj beköszöntött. A rómaiaknál, valamint a görögöknél és keletázsiaiaknál is találunk lámpákat és fáklyákat, de az utcák kivilágítására nem gondoltak, a késő este járók fáklyákkal kísérték magukat. A rómaiaknál fordul először elő valami gyertyához hasonló, mely zsirba mártott nádból volt, a minő világító szert a múlt században élt európai parasztok is sokszor használtak. A viasz még nem használták a rómaiak világításra, csak Konstantin császár korában, a negyedik század elején említik először a viaszgyertyákat mint rendkívüli fényűzést, melyet a karácsonyi ünnep alkalmával használtak. A viaszgyertyákat azután a katólikus egyház nagyon divatosá tette és nagy fényűzést is űztek velők, így Drezdában egy udvari ünnepély alkalmával 14.000 viaszgyertyát gyujtottak meg, de nyilvános kivilágításról a középkorban szó sem volt, legfőlegb egyes utcákon álló szentképek és szobrok alatt égett néhány mécses. Berlinben 1688-ban, holott már 20.000 lakosa volt, nem volt utcai világítás és csak nagy ünnepélyek alkalmával égettek fáklyákat.

Legelőször világították ki az utcákat Párisban egy 1558-ban október 29-én kelt kormányrendelet következtében. A kivilágítás csak abból állott, hogy minden utcasarkon és a hosszabb utcákon annak közepén is égni kellett egy szurokfáklyának este 10 órától hajnali 4 óráig. De e rendeletet sem tartották meg rendesen. 1662-ben Landati Caraffa abbé már rendesebb utcai világítást kezdett meg. Minden utcasarkon állított fel fáklya- és lámpatartókat, melyeket a későnjárók meghatározott bérért magukkal vihetek. Pár évvel később, 1667-ben De la Regnie Miklós rendőrfőnök az utcák közepén 20 láb magasban lámpásokat állított fel üveglapokkal és faggyu-gyertyákkal, tehát az utcai lámpáknak ő volt feltalálója. A 17-ik század végén már 6500 ily lámpa volt Párisban és minden éjjel 1625 font gyertya fogyott el; de a világítás csak télen történt.

A francia főváros példáját első sorban Amsterdam (1669), Hága (1678), Hamburg (1675) Berlin (1682), Bécs (1687) s más kisebb városok követték, Londonban az utcákat csak 1736 óta világították

ki. A faggyugyertyák kora csaknem egy századon át tartott. 1766-ban kezdték meg Párisban az olajlámpák használatát, melyeket Argand Aimé genfi ember később jelentékenyen tökéletesített. Az olajlámpák használata némely helyeken még most is fennáll.

Általában azonban háttérbe szorította a kivilágítás e módját a gázvilágítás, azaz, mivel a gyertya és olaj égésénél is fejlődik ki gáz, szorosabb értelemben véve az a világítási mód, ahol a gázkészítés a lámpáktól távol eső helyen s tömegesen történik s ezáltal nemcsak olcsóbb, de szebb is a világítás.

Maga a természet figyelmeztette már az embereket e világítási módra a sok égő gáz által, melyek közt a Bakuban levő szent lángok legismeretebbek. Hogy a kőszén legalkalmasabb ily égő gáz előállítására, arra 1659-ben Lancashireben jöttek reá, hol kőszéntelepből égő gázforrás fakadt ki. Lord Dundonald használta fel először 1786-ban kastélya kivilágítására a birtokán levő kohók gázát s egy másik angol, Murdoch Vilmos volt, ki először állított elő mesterséges gázakat kis mennyiségben, dísnóhólyagokban fogva föl azokat s csövek végén gyujtva meg. 1792 óta már rendesen képes volt ily gázzal világítani lakását s Watt Jakabbal szövetekezve gépet csinált annak előállítására s Sohoban 1803-ban nagy gyárat állítottak. Nem érdektelen, hogy ugyanabban az időben, midőn Murdoch Wattot fel akarta keresni, ez utóbbi is utnak indult Murdochhoz, kiről hallotta, hogy gőzkocsit készített s utközben fogadóban találkoztak.

Az első gázgyár-részvénytársaság 1805 ben Londonban alakult fél millió forint tőkével s három évvel később a Pall-Mall-utcán volt az első nyilvános gázvilágítás. E társaság igen sok nehézség után, mivel a gáznál általában veszélyes tulajdonságokat teteleztek fel, 1810-ben szabadalmat nyert egész Londonra s 1814 óta fokozatosan szorította ki az olajlámpákat. Németországban Hannoverben nyílt meg az első gázgyár 1826-ban s azután igen gyorsan terjedt; 1875-ben már 602 gázgyárat számítottak s magában Berlinben 1883-ban már 13.680 gázlámpa égett.

Korunkban azonban már a gázvilágítás is, melyet ötven évvel ezelőtt, a faggyugyertyák és olajlámpákkal szemben, egész lelkesedéssel csodatülménynek irtak le, majdnem primitív világításnak látszik. A villamos világítás kezd előtérbe lépni s pedig rohamosan. E világítási mód már nem éppen mai keletü. Davy Humphrey 1813 ban fedezte fel a galvanikus lámpást s Lacassagnac 1855-ben Lyonban, mások más helyeken kísérleteket tettek az utcák villamos kivilágítására, azonban egész 1877-ig, midőn a Jablochhoff-féle villamos gyertyákat feltalálták, a kísérletek igen primitívek voltak. E gyertyákkal, melyeknek mintegy 400-szoros gyertyafényök van. már sok érdekes kísérleteket tettek, de általános használatukat drága voltak megnehezítette. Újabb javítások, különösen Siemens és Edison részéről még jobban előmozdították a vágyat a kísérletre, úgy hogy jelenleg, bár a villamos világítást tökéletesnek senki sem tartja, egész sereg helyen van már ily világítás alkalmazva.

Leggyakoribb a villamvilágítás az Egyesült-államok városaiban. Sok helyen még a gázvilágítás mellett alkalmaznak egyes villamos lámpákat. E körülmény oka részben abban áll, hogy a gázvilá-

gitás jelenleg még olcsóbb, habár természetesen gyengébb is.

Hazánkban Temesvár városában hozták be először az utcák villamos kivilágítását.

Most, a villamos világítás mellett látjuk csak, mily nagy sötétségben voltak éjjel őseink s most már biztosra vehetjük, hogy közel van az az idő, midőn a gázvilágításra is csak oly szánakozó mosolylyal fognak az emberek gondolni, mint a hogy mi a faggyugyertyák és koppantók korszakáról szoktunk emlékezni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A hét krónikája.

Feketén kezdődött... Gyászba borult nemzet
Egy fiát siratta, kit a komor végzet
Éjszakán át letört... Tátongó seb maradt
E törésnek nyomán s reá ír nem akadt.

Magyarok Istene! Hát mégsem volt elég?
Még mindig büntetned kell a magad népét?
A tatár mézszárszék, a török rabiga,
Vérünk tengerárja — hiába lett volna?

Hiába az osztrák csúf hóhérkötele
És az a sok börtön, magyar rabbal tele?
Vagy hiába dobtál minket áldozatnak
Rajtunk élőködő martalócz hadaknak?

Mi az a mi vétünk, amit ily rettentő
Büntetéssel sujtasz, jóságos Teremtő?
Hol, miben hibáztunk? Hadur akaratját
Mivel bántottuk meg, hogy kaptuk haragját...?

Én gyarló elmémbe beh sokszor megkérdlek...
Válaszért epedve vár itt mennyi lélek...!
De Te csak nem szólasz. És ha egyszer intesz,
Azt is akkor teszed, mikor minket büntetsz!

Ez az újabb csapás, melylyel sziveinket
Könybe fullasztottad s gyászba elméinket —
Villanásként hatott. Szememről a hályog
Egyszerre lemaradt. Most már tisztán látok...

Nem érdemeltük őt. Nem való volt nekünk
Egy oly tiszta alak, kit mi csak befenünk.
Jobb helye van ott fent. Kár itt az ilyenért,
Kinek nagyságához a nemzete sem ért.

Harmincz évig harczolt. Nyiltan, szemtől-szemben,
A hazáját védte saját vére ellen.
Sisakja csak babér, kardja az elméje,
Honszerető szive egyedüli vértje.

Ellensége ádáz. A neve: Hatalom.
Lába alatt négy víz, kereszt s három halom.
Lépései nyomán hol a víz zavaros,
Hol a kereszt inog, hol a halom sáros.

És a dalia küzd. Küzd e szörnyeteggel
Hófehér köntösben, merő pusztá kézzel.
Nem riasztja őt meg csatlósoknak hada,
Lábát nem sározza ingovány iszapja.

... Hát a dicső nemzet, amelyikért küzdött,
Jutalmul a hősnek ki vajjon mit tűzött?
— Hja, a dicső nemzet? Amelyikért harczolt?
A hatalmasoktól előnyöket sarczolt

Undok vihogással törpéi számára,
Szánalommal nézve hősének harczára.
Zsebe volt a bálvány, torka a szerelme.
Az elvek harczába mindig így ment bele!

Mikor pedig eljött, minek jönni kellett,
Mikor sem bankóból, sem borból nem tellett —
Észre tért a magyar és verte a mellét:
Nem nézheti tovább ország veszedelmét!

Hol van az a dicső? Hol van hát szaporán?
Most segítsen hamar az országnak során!
Hol van erős válla, mivel kiemeljék
A kátyuba bukott szekérnek tengelyét?

És ő előállott... De im, intett Hadur:
»Nem ott a te helyed. Aki a sárban tur,
»Csak hadd turjon tovább. Neki való munka
»Addig, míg a szennyet maga meg nem unta.

»Te az én fiam vagy. Azok ott lent pedig,
»Kik most bűnbánóan a mellüket verik,
»S kik könnyeket sirnak, véssék jól eszükbe:
»Él még s nézi őket magyarok Istene!

Temesváry Alajos.

Uj regényünk. Lapunk mai számában egy új regénynek a közlését kezdjük. Ez a regény a legkiválóbb angol regényírók egyikének tollából került s egyik tagtársunk fordította magyarra. Igen érdekfeszítő tartalmánál fogva bizonyára tetszeni fog olvasóinknak is kivétel nélkül.

Horánszky Nándor meghalt. Még alig kezdette meg működését, akitől annyit vártak a király, a haza s a hazának minden egyes polgára, és akitől mindent vártunk mi, vasuti emberek: és máris egy szomorú sirhant domborodik odakint, a keresési-utí temetőben, eme sok reménység felett. Horánszky Nándor, az újabb kor magyar politikusaik egyik legkiválóbb, legtiszteltebb alakja, a valóban önzetlen hazafiak egyik legderekabb tagja — nincs többé. Rövid hat heti működés után hívta őt magához a magyarok Istene arról a diszes helyről, ahová a nemzet osztatlan tisztelete és bizalma örömmel látta őt végre felemelkedni — a miniszteri székből. És amilyen általános volt ez a szeretet, ez a tisztelet — olyan általános, igaz és őszinte a gyász, mely elmulta fölött sziveinkbe költözött Találó kifejezést adott ennek az az egy koszoru, amelyiknek szalagján e szavak voltak olvashatók:

»Nemcsak családod, egész ország gyászol téged.«

Ez a koszoru pedig volt dr. Luby Gyuláé, a mi elnökünké, aki régi jó barátját siratja az elköltözött nagy államférfiuban. És akinek koszoruja a legigazabb szavakat mondotta...

Közelebb a megvalósuláshoz. A fővárosi lapok közlik, hogy a pénzügyminiszter az állami tisztviselők fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslattal elkészült és azt a jövő hét folyamán fogja a képviselőházban benyújtani. Főbb rendelkezései, hogy a XI. fizetési osztályt eltörli, a VIII. fizetési osztályig menő fizetéseket három év alatt, a nagyobb

fizetésüket hét év alatt rendezni. Mivel pedig úgy a miniszterelnök, mint a szakminiszterek a képviselőházban ismételten kijelentették, hogy az államvasuti alkalmazottak fizetései rendezése az állami tisztviselők fizetésrendezésével karöltve kell, hogy történjék, biztosra vehetjük, hogy az államvasuti alkalmazottak fizetésrendezésének megkezdése sincsen már messze.

Furcsa kiváltságok. A sok különös privilégium között, melyeket angol uralkodók egyes alattvalóknak engedélyeztek, bizonyára a legfurcsább az, a melyet Mária királynő adott a sussex-i grófnak. A kiváltság értelmében a gróf bárhol, még a királynő előtt is megjelenhet — hálósipkában. A gróf ugyanis idegbeteg és kopasz volt, s ezért folyamodott a királynőhöz, hogy az udvarnál is hálósipkát viselhesen. A királyi privilégiumnak szövege magyar fordításban a következő: Ezennel megengedjük kedves és hű rokonunknak és kincstári kancellárunknak, hogy saját örömeire sipkát vagy hálósipkát esetleg, kettőt is viselhesen a mi jelenlétünkben, éppen úgy, mint bármely embernek jelenlétében a királyság és a gyarmatok határain belül; ez a rendelkezés a gróf haláláig érvényben marad és nagyobbik pecsétünkkel ellátott emez okmányunk minden udvari és más ünnepségnél figyelembe veendő. — A norfolki hercegek privilégiumai közé tartozik, hogy esküvőjüknel a király lovasesapatot köteles rendelni melléjük kíséretül. Viktória királynő 1877-ben szintén elismerte a család mostani fejének ezt a privilégiumát és lovasesapatot küldött esküvőjére. Különös kiváltsága van Spencer grófnőnek. A grófnőnek jog van, hogy udvari ünnepségeknél maga hordhatja ruhájának uszályát. Természetes, hogy ez csak jog, amelyet a grófnő sohasem érvényesít, mert sokkal kényelmesebbnek találja, ha az udvari apróddal hordatja uszályát. A Kingsdale lordi ház fejének privilégiuma, hogy a király koronázásánál földtől fölvel jelenhetik meg a trón előtt. A család mostani feje egy nagy londoni teakereskedő-részvénytársaság igazgatója s nagyon kétséges hogy, VII. Edvárd király koronázásánál fog-e élni az öt megillető joggal. Az összes lordoknak privilégiuma továbbá, hogy selyemzsinórral és nem közönséges kötéssel akasztják föl őket. Az elmúlt századok folyamán voltak lordok, akik ebből a kiváltságból folyó jogukat is élvezhették, ha felségsértésért vagy gyilkosságért halálra ítélték őket, Most is ráférne egy-két ilyen bürgyilkosra.

Romantika a telegráf hivatalban. Kevés dolog látszik annyira lehetetlennek, mint az, hogy két ember, aki sok száz mértföldnyire él egymástól, egymásba halálosan beleszeret. És mégis az ilyen regényes eset cseppet sem lehetetlen olyan helyen, ahol legkevésbé sejtik a regényességet. A telegráfálásnál nagyon sajátos dolog, hogy egy ügyes telegráfzó megismeri a drót másik végén ülőnek nemcsak nemét, hanem karakterét is, mintha arcz képét látta volna. Rendes dolog, hogy két telegráf

egymáshoz vonzalmat vagy ellenszenvet érez, mintha szomszédok volnának és naponként találkoznának. Ezek a következtetések természetesen sokszor hamisak és mulatságos tévedésre adnak okot. Nagyon érdekes például a következő eset: Egy londoni táviróhivatali tisztviselő beléscseretett egy vidéki telegráfós kisasszonyba, s miután hónapokon keresztül dróton édes üzeneteket küldött neki, nem tudott tovább szerelmének ellenállni s a legtisztességesebb szándéktól vezetve, elutazott, hogy szép kollegájával megismerkedjék. De képzeljük csak elszörnyűködését, amikor meglátta, hogy az a leány, akinek a szívét a dróton megnyerte, erőteljes fiatalember volt, aki mulatságot talált abban, hogy leánynak adta ki magát és hogy egy férfi udvarlását fogadhatta. Egy másik esetben egy londoni táviróhivatalnok leeds-i kollegájával váltott bizalmas közléseket és meg volt rémülve, amikor megtudta, hogy bizalmasa asszony volt, nem pedig férfi, akinek sok olyan dolgot mondott el, a mit, ha tudja, hogy egy nővel van dolga, bizonyosan elhallgatott volna. A szabályzat persze tiltja ezt a dróton való udvarlást s bizalmaskodást. Rendesen a táviratok szolgálnak bizonyítékul a szabályzat ellen vétők ellen. Ilyen esetekben a legenyhébb büntetés az, hogy a vétkezők titkos távirataikért a kétszeres díjat tartoznak megfizetni. A bemutatott számlák néha valósággal ijesztők. Egy ilyen udvarló táviró-tisztviselő nemrég számlát kapott ezer édes szóról, a melyet egy északi városban dolgozó kisasszonynak küldött. Szenvedelme jelentékenyen lelohadt, a mikor jogtalan udvarlásért körülbelül ötven koronát kellett fizetnie. Ismétlődés esetén el is bocsájthatják az illető hivatalnokot. Ebből látható, hogy a drótos szelmes utja is nagyon göröngyös és cseppet sem biztos. A leplezés veszedelme nagy távolságnál természetesen mindig nagyobb, mint rövidnél, mert valamelyik közbeeső állomáson mindig akad egy ármányos relais-készülék, ahol a táviratokat láthatni. Sok kedves szerelmi idillt szakítottak így meg hirtelen, másrészt pedig nagyon sok szerelmes pár boldogságát mozdította elő a relais-készüléknél ülő ember. A távirati udvarlás veszedelmét legjobban illusztrálja a következő eset: A londoni hivatalnoki kar egyik tagja örületesen szerelmes lett egy telegrafista leányba, aki Anglia északi részében dolgozott, s azt az oktalanságot követte el, hogy levélben megkérte a kezét, még mielőtt a fotografiáját látta volna. A leány azonnal elfogadta az ajánlatát és a boldog szerelmes elutazott északi Angliába, hogy menyasszonyát először meglássa. Csalódása óriás volt, a leány, akit annyira szeretett, csunya, félszemű, törpe volt; a megcsalódott a legközelebbi vonattal visszautazott Londonba. Csakhogy e szerelmi drámának utolsó fölvonása a törvényszék előtt játszódott le és a megcsalatkozott szerelmes kénytelen volt négyszáz font birságot fizetni, mert fantáziájának tulságosan szabad folyást engedett és dróton udvarolt. De az ilyen eset nagyon ritka és azt hisszük, hogy nagyon sok boldog pár van, amely dróton váltotta az első szerelmi vallomást, a mikor még nem is látta egymást.

Mentség. Ugy látom, hogy maga nagyon furcsán számolt vásárláskor a pénzzel!

— Az meglehet, csókolom a kezét, otthon a tanító ur is mindig a számolásért zárt be az iskolába!

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az ékszeráros leánya.

(Angol regény.)

— P. V. L. után. —

Sir Harcourt Felix baronet megdöbbenően rövid idő alatt pazarolta el nagy vagyonának jelentékeny részét építkezésekre, kertekre, festményekre, lovakra, borokra és a találékony vidám élet legkülönbözőbb élvezeteire.

A gyepen és másutt koczkáztatott nagy fogadások csak siettették a tönkrementését. Ez azonban csöppet sem zavarta őt álmaiban. Néha ugyan érzett nyugtalanságot a rohamosan gyülő gondok miatt; de csakhamar lerázta azokat, mint a hattyu szárnyairól a vizet, ha a verőfényes partra száll.

Most is gondtalanul ült kocsijában, mikor az végig vitte őt az utcákon. Egy komor ház előtt lépett ki a kocsiból. Tomlinson ügyvédet kereste, ki családját csaknem ötven éven át minden jogügyletben képviselte. Ezen derék, becsületes embernek fájt, hogy ennek az ifjunak, kinek élete folyását gyermekkorától ismerte és figyelemmel kísérte, tudára kell adnia, miszerint határt nem ismerő pazarlásával a legjobb uton van, hogy jelentékeny családi vagyonát elverje, régi és tisztelt nevére árnyat borítson s fényes kilátásait gyökeresen tönkre tegye.

— Atyja nagyon haragudnék önre, Sir Felix, — mondá az ügyvéd — ha élne és látná, miként pocskolja az örökölt vagyont és én sem titkolhatom, hogy nagyon bosszankodom sorsa miatt; mert ne feledje, hogy a rokonok és a világ engem fognak erkölcsileg felelőssé tenni azért, hogy ön tönkre megy. Én szivemből óhajtánám hogy vagyona más kézben legyen letéve, ne az enyémben; most is sajnálom, hogy annak idején a birtok kezelését elvállaltam.

Az ügyvéd a meggyőződés hangján beszélt s erősen hitte, hogy előhaladott kora miatt, meg azért, hogy a családot oly régen szolgálja, szavai nem tévesztik hatásukat az ifjura. Sir Felix azonban lényének egész büszkeségével fogadta a jóakaratu leczkét.

— Helytelen dolog volna tőlem, ügyvéd ur, — szólt komolyan — ha óhajt ki nem elégíteném. Kész vagyok vállairól a terhet, mely ellen panaszkodik, levenni. Elégítse ki magát vagyonomból azon szolgálatokért, melyeket nekem tett, s ha azután jövőben találkozunk, egymáshoz való viszonyunk csak barátságos lesz, semmi egyéb. Így azután ön könnyű szerez megmenekszik a gondtól, s nem lesz oka és alkalma az én határt nem ismerő pazarlásaimról panaszkodnia. Fogadja hálás köszönetemet önzetlenségéért és hűségéért, melylyel érdekeimet mindaddig támogatta. Ön a régi iskola hive, ön nem érthet meg engem. Ez azonban nem az ön hibája. Nekem olyan jogi képviselő és oly birtokkezelő kell, aki modern felfogásokkal rendelkezik.

Az öreg ügyvéd nem akart hinni füleinek; sima képe elveresedett, s egy ideig némán nézte az ifjut.

— Komolyan beszél ön, Sir Felix? — kérdé végre.

— Egészen komolyan, Mr. Tomlinson. Ezen ügyletet elvégeztük. Ha könyveivel s papirjaival rendben lesz, irjon pár sort a klubba, hol néhány napig található leszek.

— Bocsánat, Sir Felix, ha megsértettem — mondá Mr. Tomlinson.

— Nincs sértésről szó, uram, — válaszolt az ifju hideg mosolylyal, miközben megnézte óráját — azonban ebédre kell mennem, időm nagyon ki van mérve. Tehát jó napot. elvárom levelét a klubban.

Egy óra múlva Sir Felix hasonló kedélyű gavallérok közt fényes ebéd mellett ült s elhatározta, hogy az estét a színházban tölti. Fecsegés közben vett magának annyi időt, hogy másnap reggelre Mr. Nichols urat, egy »modern« felfogásokkal bíró ügyvédet rendelje magához, kit neki lord Crashley, a klub egyik előkelő tagja ajánlott. Sir Felix a nemes lord ajánlatán kívül semmit sem tudott a derék ügyvédről, sőt voltaképen nem tudott a lordról sem valami különöset; hanem tetszett neki, amit az Nichols urról mondott, aki nem is késett rohamos sietséggel a baronet érdekeinek védelmezésére.

*

Sir Felix nagy pénzzavarban volt egy alkalommal, mikor Nicholshoz sietett.

— Ah, Sir Felix, — kiáltott az ügyvéd a látogató elé — épen jókor jó. Beszélni óhajtottam önnel.

— És miért, M. Nichols?

— Különös okból, — mondá az ügyvéd, miközben széket tolt az ifju elé.

— Ön, Sir Felix, tönkrementő ur — folytatá Mr. Nichols — ez már ép oly bizonyos, mint az, hogy a péntek nem esik vasárnapra.

— Nekem is úgy tetszik — vélé Sir Felix komolyan. — Az utolsó Derby-nap nagyon csuffá tett. De hát azért se fel nem akasztom, se főbe nem lövöm magamat.

— Remélem is, hogy azt nem teszi meg. Van ut és mód arra, hogy ön minden bajából kimeneküljön.

— És mi volna ez a mód?

— A dolog így áll: Én a Harcourt birtokot egy gazdag ékszerárosnál, ki különben igen egyszerű ember, el akarom zálogosítani. A földolog azonban, hogy az ékszerárosnak egy gyönyörű leánya van, aki -- mint nekem a vén Stone Izsák maga mondá ma reggel — nagyon jelentékeny vagyon felett fog rendelkezni készpénzben, gyémántokban, mihelyt férjhez megy.

— Jó, jó. De hát hiszi-e ön, hogy én a leányt megnyerhetem?

— Azt hiszem igen. Azt is tudom, hogy a vén Izsák magas állásu férfiut óhajt leánya férjéül, és ennek teljesülését még nagy vagyon árán is előmozdítaná, mert Ellen egyedüli leánya.

— Dicső dolog! Szeretem Ellent. Adjon neki az Isten hosszú életet és az én — rangomat!

A baronet nevetett és egy pohár bort ivott meg az odakészített asztról.

— És mi fajtájú ez a kis örökös? — kérdé tovább Sir Felix.

— Majd meglátja, azután ítéljen maga.
 — Milyen idős?
 — Alig tizenhét éves.
 — Helyes, még egyszer iszom egészségére, habár az egész história nagyon furcsa. Különben is mikor láthatom?

— Még ma este, ha úgy akarja. Bemutatom az öreg Izsáknak. Azt az ürügyet fogja felhozni, hogy kincseit szeretné látni és tettetni magát, mintha a zálogügyletről mitsem tudna.

— Egyedüli örököse Ellen?

— Igen. Izsáknak első házasságából volt egy fia, aki évekkal ezelőtt Amerikába ment s ott meghalt. Ez a fiu egy szegény leány miatt szakadt el apjától. A leányt el akarta venni feleségül, de ez inkább az apjához ment, természetesen a pénze miatt.

— Ez a családi regény nem érdekel. Arról meg van ön is győződve, ügyvéd ur, hogy az Amerikába költözött fiu meghalt?

— Maga az ékszerárus mondta nekem tegnap, tehát igaz. Az öreg előtt azonban ne említse fiát, mert azonnal elkomorul; valószínűleg fáj neki ez az eset.

Sir Felix az ügyvéddel ezután a Cheapside és Newgatestreeten keresztül Smithfield felé távozott...

Nyolczadfélszázada annak, hogy a Westsmithfielden a Szent-Bertalanról nevezett kolostor alapított. A British Muzeumban talált régi kézirat szerint ezen kolostor kórházával együtt egyike volt Anglia hasonló legjelentékenyebb és leghiresebb intézeteinek. Az egész kolostor több épületből, udvarból és térből áll, s együttvéve csak Bertalan-háznak nevezetik. A későbbi századokban világi czélokra használták fel és lassan-lassan belsőleg sok változáson ment keresztül. Elbeszélésünk története előtt körülbelül hatvan évvel — Stone Izsák nevű kereskedő kezére került, kinek hasonnevű fia, mint kitünő üzletember az örökölt vagyont még inkább szaporította és ma úgy ismerik, mint London egyik leggazdagabb ékszerárusát és pénzkölcsönzőjét.

Stone Izsák az épületesoport legnagyobb házát foglalta el, melyet azután a biztonság minden eszközeivel ellátott.

Ezen ház előtt álltak most meg Sir Felix és Mr. Nichols.

Miután a vaskapu oldalán függő nagy kalapácsot párszor odaveregették a kapuhoz, Jabez, Izsák hű öreg inasa kinyitotta a kis ajtót. Mosdatlan, fésületlen, bozontos szakállu ficzkó volt, erősen hunyorító vizsga szemekkel, nagy hegyes fülekkel s olyan tisztességes szájjal, hogy egész arca csak egy nagy száznak látszatott.

— Uraddal szeretnék beszélni — szólt az ügyvéd.

— Nincs itthon — volt a válasz.

— Akkor megvárjuk, még haza kerül. Itt e névjegy, add át urnódnak és mondd meg neki, hogy Sir Harcourl Felix az ékszerraktárt óhajtaná megtekinteni.

Jabez meghuzott egy csengetyüzsínórt, mire egy karsu asszony jött elő, visszataszítólag hideg arcvonásokkal.

Egészen feketébe volt öltözve, nem viselt semmi ékszert; az egyedüli, ami ilyesfajta volt rajta: a jeggyűrűje.

Asszonyom — szólt az ügyvéd — van szerencsém önnek Sir Harcourt Felix urat bemutatni.

— Beléphet — mondá a hölgy — ezzel előre ment.

Hosszu szűk folyosón mentek át, melynek mennyezetét pókhálók fődtek. A tulsó végén Mrs. Stone nagy nyugalommal és ügyességgel nyitott ki egy szobát, melynek ajtaján keresztvas és nagy zár volt, s felhívta kísérőit, hogy lépjenek be. Nehéz, fojtó levegő volt a szobában. Nem volt semmi szellőztetője. Itt heverték a kincsek.

A falakon jobbra-balra értékes holmik tömege függött; az asztalon ezer szint játszó ékkövek csillogtak. Minden asztal előtt korlát és vékonyrácsu ernyő volt. A hölgy a rács háta mögé állt s a vendégek azon keresztül nézték a drágaságokat.

Az ifju baronet egész ideges lett ennyi gazdagság láttára. Még figyelmesebb lett azonban akkor, midőn Stone Izsák belépett, mert ez az ur megint úgy nézett ki, mintha Jabez inasa lett volna. Ruhái úgy néztek ki, mintha azokat a zsbvásáron vette volna, hanyagul csüngtek róla és még kellemetlenebbé tették csontos, kissé előrehajolt természetek kinézését.

Mindennek daczára nem közönséges ember benyomását tette. Nagy, élénk fekete szemeiben volt valami parancsoló. Hosszu hófehér szakállá s a merészen hajlott és nemesen metszett orr a keleti típus határozott jellegére vallott. Pedig Stone Izsák nem volt zsidó.

Méltósággal vezette vendégeit és előzékenységgel váltotta fel nejét a kalauzolásban. Levezette őket a földalatti helyiségekbe is, hol a legértékesebb tárgyak voltak felhalmozva.

Miután a szemle véget ért, theára hívta meg vendégeit.

(Folyt. köv.)

Az apa.

Thord Oeweraas, akiről itt szó lesz, a leghatalmasabb ember volt az egyházmegyében. Magasan, fölegyenesedve és komolyan állott egy napon a tiszteletes ur szobájában.

— Fiam született — így szólt — és szeretném megkereszteltetni.

— Mi legyen a neve?

— Finn, ahogy apámat hívták.

— Kik lesznek a komák?

Megnevezte őket; a község legelső férfiai és asszonyai voltak, az apa rokonságából.

— Van még valami? — kérdezte a pap fölpillantva.

A parasztgazda csöndesen állott néhány pillanatig.

— Szeretném, ha külön keresztelné a tiszteletes ur.

— Tehát hétköznapon?

— Igen, jövő szombaton, déli tizenkettőkor.

— Van még valami? — kérdezte a pap.

— Egyéb semmi.

A parasztgazda a sapkáját forgatta, mintha menni akarna. A pap fölkel. »Még egyet« — szólt és Thordhoz lépve, megfogta kezét és szemébe nézett: »Adja Isten, hogy a gyermek áldásodra legyen!«

*

Tizenhat év mulva e nap után Thord ismét a lelkész szobájában állott.

— Jó erőben vagy, Thord — szolt a pap, mert semmi változást sem észlelt rajta.

— Nincs semmi gondom — válaszolt Thord.

A pap nem felelt rá, kis idő múlva azonban így szolt:

— Hát ma este mi nyomja a szived?

— Ma este fiam végett jövök, akit holnap bérálunk.

— Ügyes gyerek — szolt a lelkész.

— Nem akartam az illetéket elébb lefizetni, mielőtt megtudom, hogy hányadik lesz a lajstromban.

— Ő lesz első a sorban.

— Jó. Tessék, tiszteletes ur, tiz tallér illeték.

— Van még valami? — kérdezte a lelkész és Thordra nézett.

— Egyéb semmi.

Thord elballagott.

*

Ismét eltelt nyolcz esztendő. Egy napon zaj hallatszott a lelkész szobája előtt, sok ember jött, Thorddal élükön.

A lelkész föltekintett és fölismerte Thordot:

— Nagy kísérettel jössz ma este.

— Fiam kihirdetése végett jöttem, lelkész ur, nőül veszi Storliden Karát, Gudmund leányát, aki itt áll mellettem.

— Ej, a falu leggazdagabb leányát!

— Azt mondják — szolt a paraszt, miközben egyik kezével haját simította.

A pap darabig gondolatokba merülve ült. Nem szolt semmit, hanem beirta a neveket könyvébe és a férfiak aláirták a jegyzőkönyvet.

Thord három tallért olvasott az asztalra.

— Csak egy jár — szolt a lelkész.

— Tudom, de a fiu egyetlen gyermekem, szeretnék most mindent jól elintézni.

A pap elfogadta a pénzt.

— Most már harmadszor állsz itt a fiad miatt, Thord.

— De most már végeztem is vele — válaszolt Thord; zsebébe dugta erszényét, köszönt és elment, a férfiak lassan utána ballagtak.

Tizennégy nap múlva apa és fiu csöndes időben Storlindenbe eveztek a tavon, hogy a lakodalmat megbeszéljék.

— Inog alattam a pad — szolt a fiu és fölkel, hogy igazítson rajta.

E pillanatban kisiklott a deszka a lábai alól, a fiu karjaival a levegőben kapkod, egyet kiált és a vízbe esik.

— Fogd meg az evezőt! — kiált az apa és gyorsan evez feléje. A fiu azonban rövid kapkodás után mintha megmerevedne.

— Várj, várj! — kiált az apa és gyorsan feléje tart.

Ekkor a fiu hátraveti magát, hosszú pillantással néz apjára és a mélységbe merül.

Thord nem akar hinni szemeinek, gyorsan megállítja a csónakot és kimeredt szemekkel bámul arra a helyre, ahol fia elmerült, mintha szemeivel akarná fölhuzni a mélységből.

Feljött ugyan néhány buborék, aztán még néhány, végre egy nagy, mely rögtön szétpattant, és aztán tükörsima lett a tó felszine.

Három nap és három éjjel látják az apát e

hely körül evezni, anélkül, hogy ételre vagy alvásra gondolt volna. A harmadik nap reggelén megtalálta a fiut és a dombokon át hazavitte karjaiban.

*

Azóta körülbelül egy esztendő mult el. Egy este a lelkész, aratási időben, hallja, hogy valaki óvatosan tapogat az ajtó kilincse után.

A pap ajtót nyit és egy magas, de hajlott férfi lép be, arcza sovány, haja megőszült.

A pap sokáig nézett reá, mielőtt fölismerte.

Thord volt.

— Ily későn jössz? — szolt a lelkész és hozzá lépett.

— Valóban későn jövök — válaszolt Thord és leült.

A pap is leült és várakozott, hogy látogatója elmondja kívánságát. Sokáig csönd volt a szobában.

Végre Thord így szolt:

— Hoztam valamit, amit a szegényeknek szeretnék adni. Alapítványnak szántam és fiam nevét viselje.

Fölkelt és pénzt tett az asztalra, aztán újra leült.

A pap megolvasta a pénzt.

— Sok pénz.

— Feleértéke a birtokomnak; ma adtam el.

A pap sokáig ült mély csöndben. Majd szeliden kérdezte:

— Mit szándékszol most tenni, Thord?

— Valami jobbat.

Igy ültek darabig, Thord lesütött szemekkel, a lelkész sokáig nézett reá, majd így szolt halkan és csöndesen:

— Azt hiszem, hogy gyermeked áldásodra vált.

— Igen, most én is azt hiszem — válaszolt Thord.

Föltekintett és két köny gördül le az arcán.

Björnstjerne Björnson.

A harisnya.

Az előkelő fürdőhely gyógycsarnokának nagy verandáján uri társaság unatkozza végig az esős délutánt.

Az urak szellemeskedni, udvarolni iparkodnak, de minden erőfeszítésük kárba vész, mert a lányok és asszonyok rettenes rosszkedvűek és a legsikerültebb adomát s a legrosszabb szójátékot ugyanazon fanyar ajkbiggyesztéssel jutalmazzák:

— Egy királyságot annak, aki meg tud nevetetni! — kiáltotta ásitva egy dúsgazdag bankár szépséges leánya.

— Nana, — figyelmeztette szomszédja, egy fekete bajuszu huszárhadnagy — hol venné azt a királyságot, ha csakugyan megnevetetné valaki?

— Hagyjon békében, . . . én ugy se tudok nevetni, . . . hiszen az egész világ olyan hülye és unalmas, hogy csak boszankodni, vagy sirni lehet rajta!

— Nagyon szigorú és — követelő!

A szép leány kicsinylőleg mérte végig:

— Tehetem. Még nem találkoztam emberrel, aki annyit tudna legalább mint én . . . és aki mosolygásra birt volna.

Kinos csend követte ezt az önhitt kijelentést

Senki se mert szembeállni a kisasszonnyal, mert nagy gazdagsága és éles nyelve mindenkinek imponált; csak sugva jegyezte meg egy öreges néni a szomszédjának:

— Sokat tud a lelkem, de azt hiszem, a konyhában könnyű lenne — lefőzni.

Ez a naiv megjegyzés szájról-szájra, fültől-fülhöz ment, csak épen az nem hallotta, akinek a rovására mondatott.

Ekkor egy fiatal grófocska szegődött a társasághoz.

— Pompás mesét olvastam egy külföldi élelclapban, szólt és cigarettára gyujtott.

— Lehetetlen! — szólt a bankárkisasszony. Az élelclapok unalmasabbak még a hivatalos közlönynél is.

— Itéljenek maguk . . . elmondom a mesét.

— Halljuk, halljuk! — kiáltották minden oldalról. Mindenesetre jobb lesz a semminél.

— A mesém úgy kezdődik, mint minden mese: Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy keleti birodalom és annak volt egy hatalmas szultánja, ennek pedig egyetlen egy, gyönyörűséges leánya, aki mindig kék selyemharisnyát viselt. De a hercezkisasszony nemcsak szép, hanem csoda-okos is volt és tudására s eszére olyan szertelenül büszke, hogy egy éppen olyan különös, mint elbizakodott kijelentést tett: »Csak annak leszek a felesége és az lesz az apám uralkodó-utóda, akinek kérdésére nem tudok felelni«. Mint ilyen esetben szokás, a világ minden részéből összesereglettek a hercegek, mágusok, tudósok és minden rendű s rangu hozományvadászok, de valamennyien hosszu orral fordultak vissza, mert akármilyen furfangos volt is a kérdésük, a kékharisnyás hercezkisasszony gondolkodás nélkül felelt mindegyikre. Lassankint elmaradtak a vállalkozók, mert hire ment a sok kudarcnak és a hercegnő felelmetes okosságának. Történt ekkor, hogy egy pupos, sánta, dadogó, kancsal foltozószabó vetődött ama birodalmi székvárosba és — szabad bejárat lévén az eladó hercezkisasszony fogadó óráiban — ő is jelentkezett audenciára. A »kecske« félszegen megáll az aranyos trón legalsó lépcsőjénél és sunyi mosolylyal sandit a hercegnő kékharisnyás lábára, mely a brokátszoknya alól kikkandikál.

— Mit bámulsz ugy? — kérdezte boszusan a szép hercegnő.

— Egy kis lyukat látok a harisnyádon, — felelte a szabó — nem tudnád megmondani, oh fenség, hogy kell azt megstopolni?

A hercegnő zavarba jött, elpirult és kénytelen volt bevallani, hogy a harisnyafoltozásnak hírét sem hallotta. Ekkor a szabó letérdelt a trón lépcsőjére, tüt, czérnát vett elő és olyan apró öltésekkel foltozta be a lyukat, hogy lehetetlen volt a szakadás helyét megtalálni a harisnyán . . .

A bankárkisasszony a kis gróf szavába vágott:

— Ismerem a mese végét . . . ez is csak olyan, mint a többi: a hercegnő kénytelen volt szavának állni, a szabóhoz ment feleségül, ez lett a birodalom szultánja és még most is élnek, ha meg nem haltak . . .

— Bocsánat, mondta az elbeszélő, . . . a hercegnő csakugyan a szavának akart állni, s kénytelen-kelletlen magához akarta emelni a szabót, . . . de a pupos, biczegő, kancsal, csuf emberke meghátrált és így szólt: »Isten ments egy olyan feleségtől, akinek mindenre van felelete, csak harisnyát

stopolni nem tud!« Azután megfutamodott, hogy erőszakkal ne hurcolják vissza.

A társaság jól mulatott a mesén, csak a bankárkisasszony maradt még a rendesnél is bosszúsabb és rossz kedvét a kis grófon iparkodott kiadni, aki fel is panaszkolt:

— Nem tudom, mi lelte! Én mulattatni akarom, maga pedig így bánik velem . . . hálátlan. **K.**

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Hű munkatárs. A szegény Blanka történetét elolvastuk és keservesen sirtunk miatta. Ám nem azért sirtunk, mert olyan szomorú vége lett a szegény Blankának. Óh nem! Hanem amiatt zokogtunk, mert ezt a históriát ön nemcsak megírta, hanem még el is küldötte — minekünk — kinyomatás végett . . . Óh jaj!

Hanem a versek . . . no azok sokkal jobbak. Mindjárt be is mutatjuk a javát. Azonban ne vegye rossz néven, hogy a költő nevét nem írjuk alájuk. Tudja, sok az irigy ember manapság.

O d a l i s z k.

Perzsia, India
Drágaságai közt
Pihen az odaliszk;
Fényes szolgálhada
Borul le előtte
Föld porát csókolva:
— Mégis bús és halvány
— Az odaliszk.

Zúg, harsog a tenger
Az ablakja alatt —
Könnyű kis csónakok,
Megrakodva kincsesel
Siklanak rajt s tova,
S hódol zászló, ember:
— Mégis bús, halovány
— Az odaliszk.

A tambourin ott
Pihen ő mellette
Nincs kedve játszani,
Kedvtelen és unott —
Bársonyon van lába
Kényelmesen ül ott:
— Mégis bús, halovány
— Az odaliszk.

Mily hűvös a szellő
Csillagos estenden
Tenger felől jöve,
Az arcot dermesztő —
Lázban reszked teste:
Oh hazám! bús hazám!
Hír rólad mikor jő?
— Oh mily bús és halvány
— Az odaliszk.

Lábainál rózsák
Hervadva hevernek,
S élet jut eszébe:
Pompáznak mint rózsák
És ismét hervadnak —
Mások örömeiért
Életüket rontsák.
— Busul és halovány
— Az odaliszk.

Ő érte is éget
Lángoló ifju szív
Gyönyörnek korszaka;
Szegény, most hová lett?
Zug, harsog a kérdés
Bánatos fejébe —
Szegény, most hová lett?
— Csak busul, halovány
— Az odaliszk.

Nincs a boldogságnak otthona . . .

Régen üldöz engem e vágy,
Hogy megleljem a boldogság otthonát,
A lelkem nyugodni nem hágy,
Mert folyton üldöz az a vágy,
Hogy megleljem a boldogság otthonát!

Kerestem is már én aztat —
A magányba s fényes társaságba,
Mint szegény ember az aranyt.
De nem találtam fel aztat —
Mert nincs a boldogságnak otthona!

Csillagos éjszakán . . .

Csillagos éjszakán
Kint mink ketten jártunk
Lugosba is ültünk;
Én rózsám oldalán,
Folyónál sétáltunk
Csillagos éjszakán!

Csillagos éjszakán
Szerelmet vallottunk,
Hűséget esküdtünk;
A folyónak partján
Egymást ölegettük
Csillagos éjszakán!

Csillagos éjszakán —
De ez már most elmúlt,
Reggelre mind eltűnt;
A temető sirján
Fejfát ölelgetek
Csillagos éjszakán!

Vécsei Vilmos, Budapest, 1 korona 94 fillért; Zsigó Károly, Facset, 5 koronát; Pekurár Simon, Soborsin, 12 korona 80 fillért; Rosenheim István, Sárvár, 16 korona 76 fillért; Dietz Antal, Gyulafalva, 17 korona 76 fillért; Stitniczky Sámuel, Nandrázs, 21 korona 72 fillért; Schmidt Lajos, Szabadka, 34 korona 5 fillért; Glcs Károly, Sziszek, 51 korona 50 fillért; Vécsei Frigyes, Budapest, 73 korona 38 fillért; Somody Imre, Kecskemét, 104 korona 50 fillért közzönettel nyugtazzuk, megfelelően elszámoltuk. — Perényi János, Temesvár, december és január hónapokra; Mozsik Béla, Budapest, február óra; özv. Juhász Gáborné, Boba, február óra; Bencsura József, S.-A.-Ujhely, január, február és márczius hónapokra; Iván György, Budapest, február és márczius hónapokra; Miklós Gyula, Győr, márczius óra; Beráts Dániel, Zelene, január, február márczius és április hónapokra; Ujhelyi János, Berettyó-Ujfalu, márczius és április hónapokra; Gál Dénes, A.-Gyéres, márczius és április hónapokra; Matula János és Jánosné, Trecsén-Tepla, márczius és április hónapokra; Berner Károly, Ujpest, márczius és április hónapokra; Bodó Antal, Versecz, február, márczius, április és május hónapokra; Müller József, Sásd, márczius, április és május hónapokra; Gérusz József, B.-Keresztur, április és május hónapokra; Ugrai Mátyás, Budapest, április és május hónapokra;

Deák István, Budapest, április és május hónapokra; Gelányi János, Ujpest, április és május hónapokra; özv. Krajez Jánosné, Kövi, május órá; Dobó József, Orsova, május óra; Daksz Antal, Ellemér, április, május és június hónapokra; Szekeres Ferencz, Brassó, május és június hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

Tagtársaink figyelmébe ajánljuk

CZACZKIS BERNÁT

műhímező-intézetét

BUDAPEST, V. ERZSÉBET-TÉR 15. sz. alatt
ahol mindenféle himzési munkák gyorsan, szépen
és jutányos árban készíttetnek.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-uteza 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete,
ahol a délelőtti órákban polgárleányok
és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni,
főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében.
Az iskola br. Dániel Ernőné, az ország egyik legkiválóbb
magnásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is
örkődik az oktatás helyes iránya felett.

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezel.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhetők legjobb találmányu
sérvkötők, összes betegápolási eszközök és köt-
szerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai
fűzők és járógépek, valamint műláb és műkéz
saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

 Fenti címre ügyelni tessék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása
es. tén 10% engedményben részesülnek.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkisérők számára igen
hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szive-
sen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe.
Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályau-
dvaron 60 fillér árban.

Raktárnok

vagy rakfelvigyázó, jó egészséges vidéki kis állomás-
ról, lehetőleg a szegedi üzletvezetőség területéről,
hajlandó volna-e cserélni Budapestre? Czimem a
kiadóhivatalban tudható meg.